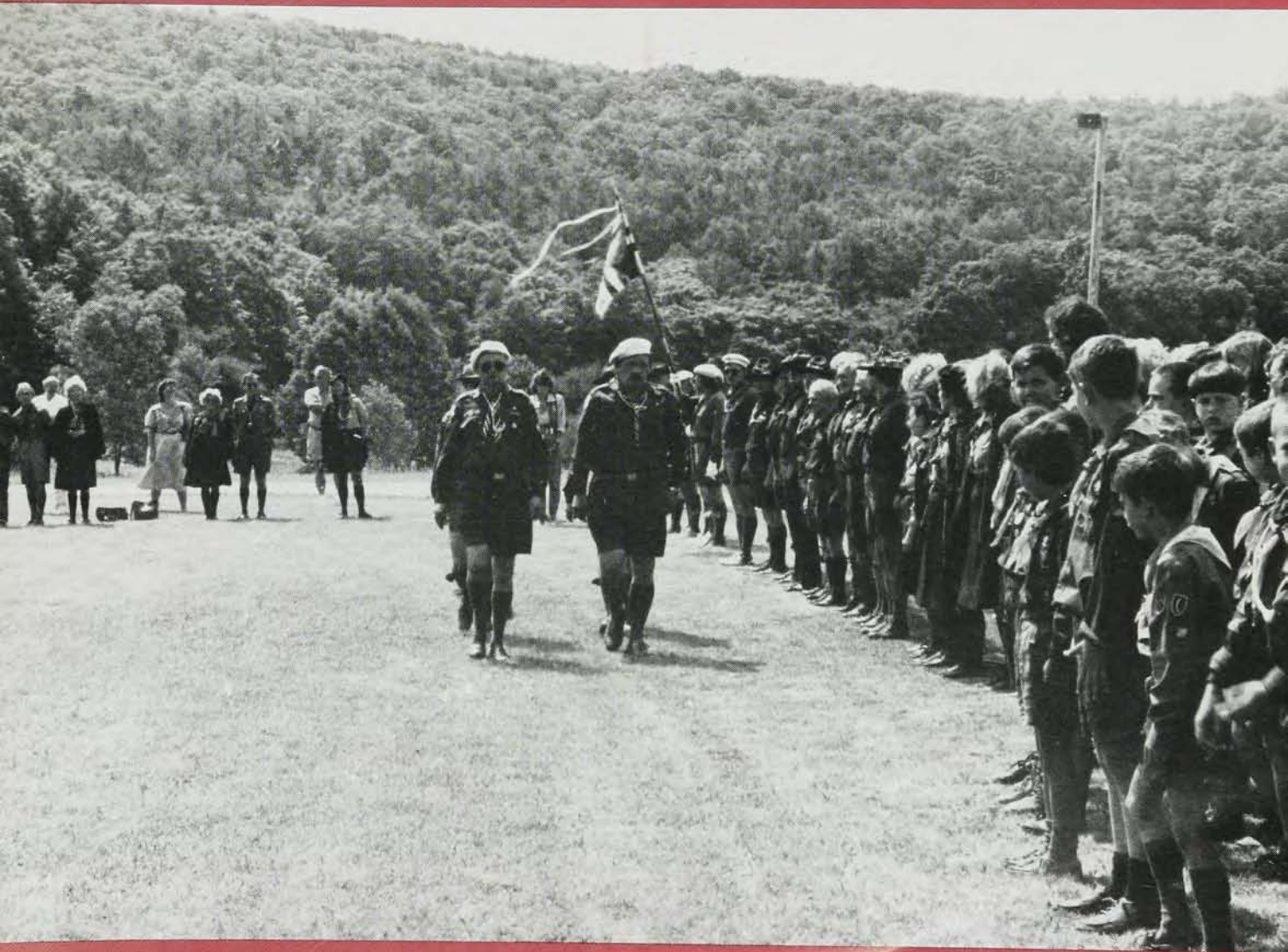

Юнак

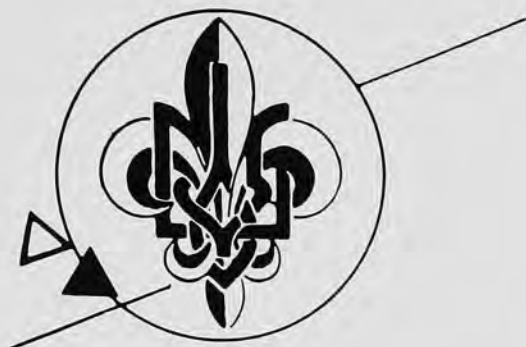
СЕРПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ
1990

AUGUST — SEPTEMBER

«Юнак» — журнал пластового юнацтва.
Появляється щомісяця — всього 10 чисел
в році.

Видає Головна Пластова Булава.
Оформлення обкладинки на 1989 рік пл. розв. Коля
Савицький

Зміст

Сторінка

1. Україна — суверенною державою
2. Головний пластовий провід передав пластову ідею на Україну
5. Пластуни України складають пластову присягу — пл. сен. О. Джулинський
6. Появилася підручна книжечка пластуна/пластунки Події в Україні
7. Пластуни Німеччини допомагають дітям Чорнобиля
8. Пластуни відвідують пластунів
9. Тарасові — І. Чабан, Успіхи наших подруг — пл. вірл Галя Кузишин
10. Успіхи наших подруг
11. Курс Українознавства на червоній землі
14. 3 пластових видань
16. Композитор Артем Ведель — У. Пелех
17. Співаємо...Туман горою
18. Хроніка: Наша прогулька до східної Манітоби пл. уч. З. Кур'євич, М. Сарий і А. Галькевич
Пластуни Німеччини відзначили 40—річчя смерті Т. Чупринки
20. Що знаєте про ці їстівні рослини?
22. Мрія — Г. Ярмиш
23. Дещо про початки новацтва

● Усі редакційні матеріали слід слати на адресу головного редактора.

● Редакція застерігає право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Редагує колегія

Головний редактор:

пл. сен. Ольга Кузьмович

Члени редакційної колегії:

пл. сен. Іванка Ганкевич

пл. сен. Тоня Горохович

пл. сен. Петро Содоль

пл. сен. Олександра Юзенів.

На обкладинці: Голова ГПБ пл. сен. О. Гаврилук робить перегляд лав пластунів після запряження пл. сен. О. Крисківа на „Вовчій Тропі” 8-го липня, 1990 р.

ЮНАК

СЕРПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ

1990

AUGUST — SEPTEMBER

Ч.П. 8-9(305)

РІК XXVIII

Інтернаціональне стандартно-серійне число

0044-1384

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА “ЮНАКА”

\$25.00 американських доларів

Ціна одного прим. — \$2.50

PLAST UKRAINIAN YOUTH ORGANIZATION, 144 SECOND AVE., NEW YORK, N.Y. 10003

YUNAK - Ukrainian Monthly Magazine, Published by PLAST PUBLISHING INC.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: 2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada M6S 1N2, Tel. (416) 769-7855

АДМІНІСТРАЦІЯ НА ЗСА: 144 Second Ave., New York, N.Y. 10003

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon, N.Y., 11702. U.S.A.

З ДРУКАРНІ Мирона Баб'юка, 1525 Emerson St., Rochester, N.Y. 14606 U.S.A.

УКРАЇНА — СУВЕРЕННОЮ ДЕРЖАВОЮ

В понеділок 16-го липня 1990 року Верховна Рада України проголосила Україну суверенною державою. За незалежністю голосувало 355 депутатів, один стримався від голосування, а чотири були проти.

У Деклярації Верховної Ради України сказано: „Українська ССР має право на утримання власних збройних сил і буде намагатися стати невідчужуваною державою, не буде брати участі у військових блоках і не вироблятиме та не вживатиме жодної ядерної зброї.”

міжнародні зв'язки, а також про прийняття українського громадянства, в той же час даючи право мешканцям республіки зберегти громадянство СРСР.

Закони, які суперечать законам України будуть уневажнені.

Деклярацію про суверенітет України прочитано на сесії Верховної Ради, а депутати вставанням з місць та овацією привітали це історичне рішення.

Коли того дня депутати вийшли на перерву то біля будинку їх зустріли тисячі людей і море квітів,

Громадяни України, як правило будуть відбувати військову службу на території України і їх не можна використовувати для військових цілей поза межами республіки „без дозволу Верховної Ради Української ССР”.

У Деклярації сказано про міжнародні зв'язки, що Україна має право встановлювати свої власні

а вечером багато депутатів вийшли на площу, де вже зібралися тисячі людей з квітами, прапорами і гаслами. Так само зібралися люди на площі св. Софії. Понад 10,000 киян вийшли того дня на вулиці і площі, щоб привітати це історичне рішення українського парламенту.

ГОЛОВНИЙ ПЛАСТОВИЙ ПРОВІД ПЕРЕДАВ ПЛАСТОВУ ІДЕЮ НА УКРАЇНУ

На пластовій оселі „Вовча Тропа” відбулося в неділю, 8-го липня, святочне передання пластової ідеї в Україну, при співучасті понад 350 пластунок і пластунів та численних гостей.

Вже в суботу, 7-го липня „Вовча Тропа” заповнилася пластунами всіх річників, які приїхали сюди на літнє табування, як також членами Головного пластового проводу для спільних нарад і підготовки недільного історичного моменту.

В неділю, о год. 9-й ранку капелян Українського Пласту в ЗСА о. крилошанин Богдан Смик відправив в каплиці торжественну Службу Божу, в часі якої більшість присутніх пластунів приступило до св. Причастя, в тому представник відновленої організації Пласт при Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові Олександр Криськів, що займає також пост голови Обласної ради.

До нього звернув о. Б. Смик свої слова глибоко поетичної та зворушливої проповіді, в якій згадав, що цього дня пластуни переживають великий день, на який чекали довгі роки. Він звернув увагу на майже 80-літню світову історію пластової організації і цитуючи пластовий обіт пригадав, що „ми не зломали своїх присяг” і проміряли тернисті шляхи України, Сибіру й чужини, щоб до „щастя й волі повести нашу вітчизну”. Він закінчив проханням до друга з України, щоб цей передав щирий пластовий привіт Батьківщині і щоб він з пластунами-друзями

Коменданти таборів звітують бунчужному ст. пл. Маркові Якубовичу

запалив там ватру на Божу славу, а ранком по святій молитві підняв з ними наш прапор і заспівав на всю Україну: „Прапоре наш, замай нам гордо в славі”.

Здається що після цих слів пісня-молитва „Боже Великий, творче всесильний” звучала виїмково

торжественно і сильно із грудей усіх зібраних пластунів та їхніх родин.

Негайно після Богослужби учасники того виїмкового свята зібралися в чотирикутник по своїх уладах на великій площі, де під ясным сонцем гордо маяли синьо-жовтий і зоряний прапори. Обов'язки бунчужного на апелі виконував пл. сен. Марко Якубович, ЛЧ, а святочний наказ Головної Пластової Булави про передання пластової ідеї в Україну відчитала ст. пл. Оксана Куровицька, Гр.

Хорунжий пл. скоб-обсерватор М. Брикович, підхорунжі пл. скоб К. Савицький і пл. вірл. Х. Петріна - із історичним прапором, що його передали пластунам із 1-го куреня УПЮ-ів ім. Ф. Черника Українські Січові Стрільці.

Згідно з програмою, яку підготували члени Головної Пластової Булави, голова її пл. сен. Орест Гаврилюк перевів заприсяження О. Криського на прапор 1-го куреня пластунів-юнаків ім. Федя Черника, що його передали представники Українських Січових Стрільців, Українському Пластові. Цей історичний прапор зберігається у Пластовій Станиці у Філядельфії. Прапор ніс пл. скоб-обсерватор Марко Брикович, а підхорунжими були пл. скоб Коля Савицький і пл. вірлиця Христина Петріна.

Опісля на заклик голови ГПБ усі присутні пластуни повторили вголос за О. Криськовим слова пластового обіту, а вкінці пл. сен. О. Гаврилюк припняв заприсяженому на груди пластову лелійку.

Лави "Чорноморців" і пластунів-сеньйорів виструнчилися співаючи пластовий гимн

Важливою частиною передання пластової ідеї на Україну були символічні дарунки, що їх вручено О. Криському. Збірник давніх пластових знімок вручив О. Криському один із найдавніших пластових провідників, колишній голова тайного Пласту, пл. сен. Яро Гладкий, головню пластової ватри передав голова Головної Пластової Ради пл. сен. Любомир Романків і символ Пласту, пластову леліку сплетену водне із тризубом, призначену до пластового пра-

пору, вручила від пластунів ЗСА голова КПС пл. сен. Ольга Кузьмович.

Зворушений новозаприсяжений провідник Пласту зі Львова запевнив, що залишиться вірний пластовому обітові. Відтак О. Криський в супроводі голови ГПБ та асисти зробили перегляд зібраних

О. Криський складає пластовий обіт

Голова ГПБ пл. сен. О. Гаврилюк, за ним голова ГПР пл. сен. Р. Романків вітають представника Пласту в Україні Олександра Криського

Голова ГПБ пл. сен. О. Гаврилюк припинає О. Криськові пластову лелійку

пластових частин, в яких виструнчилися усі присутні пластуни від наймолодших новаків до сивоголових пластунів-сеніорів, які перенесли пластову ідею несплямненою через усі роки „бурій і негод”.

А пластові прапори похилилися, віддаючи почесьть відродженій пластовій організації в Україні.

У середу, 11-го липня, пл. сен. О. Криськів від'їхав до Львова, щоб там перевести перший вишкільний табір для пластових провідників.

Тиждень перед історичним моментом заініційованим Головною Пластовою Булавою, який відбувся на „Вовчій Тропі”, переведено в Канаді на таборі „Золотої Булави” запряження Ігоря Гриніва та Ореста Шота, які приїхали туди на запрошення Крайової Пластової Старшини, але не могли прибути до ЗСА, через те, що саме 8-го липня вони повернулися в Україну.

Пл. сен. О. Криськів був також учасником курінної ради „Чорноморців” у Бафало в часі якої святочно вступив до їхнього куреня УПС.

Перший утиск лівою рукою

ПЛАСТУНИ З УКРАЇНИ СКЛАДАЮТЬ ПЛАСТОВУ ПРИСЯГУ

Нові обставини уможливили нам, пластунам у діаспорі, нав'язати живі контакти з громадськими провідниками в Україні, які зробили заходи відновити український Пласт. І ось, вперше, ми мали нагоду вітати на Північно-Американському континенті трьох пластунів зі Львова.

Два з них приїхали до Канади на запрошення Крайової Пластової Старшини Канади: Ігор Гринів (29 років), бувший голова Товариства „Леви” у Львові, а теперішній депутат до Верховної Ради України, є членом Опікунів Пласту у Львові. Орест Шот (27 років), депутат до Міської і Обласної Ради Львова, член тимчасової Крайової Ради Пласту є діючим організатором і виховником молоді (у віці 16 років) при Товаристві „Леви”. Оба вони виявили зацікавлення приїхати на Захід, щоб довідатися більше про Пластову Організацію та перейти пластовий вишкіл виховника. Тому, що Ігор Гринів мав особисті знайомства з деякими членами Пласту в Канаді, а головню з пл. сен. Оксаною Закидальською, членом КПС Канади, він і його друг Орест Шот були запрошені до Канади.

Пластуни з України запалюють смолоскипи на таборі „Золота Булава”

Приїхавши до Торонта вони відбули інтенсивний вишкіл виховника (матеріали в скороченій формі, які нормально переходять пластові виховники в діаспорі!). Окрім вишколу та зустрічі з членами КПС та іншими пластовими провідниками, вони відбули багато-годинні дискусії (головню на ідеологічні та методичні теми!) з головою КПС та іншими членами пластового проводу. З Нью Йорку був присутній пл. сен. Петро Содоль, член ГПБ. Мабуть наша прихильність до них та їхнє бажання відновити Пластову Ідею в Україні, створили приязний ґрунт до співпраці. Оба вони виявили бажання стати повними

пластунами зложивши Пластову Присягу перед своїм поворотом в Україну.

Бажанням було у нас перевести цю урочистість разом з провідником Пласту зі Львова, Олесем Криськовим але через легальні перешкоди це було неможливо. Тому рішено було відбутися церемоніал Пластової Присяги на вишкільному таборі для юнацтва „Золота Булава”, який якраз відбувався на оселі „Батурин” біля Монтреалю. Акт заприсяження перевів голова КПС Канади, пл. сен. Орест Джулинський.

Церемоніал відбувся дуже святочно, емоційно і з пластовою романтикою і чаром! Церемоніал відбувся увечорі, 1-го липня, 1990, при ватрі зі співучастю учасників і проводу табору „Золота Булава” та гостей з оселі. Перше відбулося церемоніальне запалення пластової ватри. Пл. сен. О. Джулинський промовляв про символ вогню, як символ Пластової Ідеї - вогонь який погас в Україні, понесли у світ поодинокі пластуни і знову злучили його в горіючу пластову ватру Пласту в діаспорі. Горіла вона довгі роки аж до сьогодні, коли знову настає час передати її в Україну.

Під час виголошення цих слів переходила церемонія передання вогню: голова КПС, засвітивши свічку - передав вогонь її через комендантів таборів всім учасникам табору: в крузі горючих свічок, голова КПС викликав представників трьох урядів: УПЮ, УСП, УПС, які запалили смолоскипи трьом гостям з України (І. Гринів, О. Криськів, О. Шот), а вони з черги запалили пластову ватру під звуки пісні „Не журіться юні друзі”.

Зaprисяження

Після запалення ватри відбулася церемонія Пластової Присяги: пл. сен. Орест Джулинський, голова КПС викликавши хорунжих з національним

прапором та двох пластунів з України перевів Пластову Присягу, а опісля, під звуки мурмурандомельодії, Ігор Гринів і Орест Шот зложили Пластовий Обіт держучи в своїх руках синьо-жовтий національний прапор. На кінець Пластового Обіту, Ігор Гринів і Орест Шот поцілували прапор, а Орест Джулинський прочитав молитву, яка просить Всевишнього допомогти ново-заприсяженим пластунам жити і працювати згідно з Пластовим Законом.

На кінець церемонії Пластової Присяги, всі заспівали пісню „Гей у лузі”. Опісля юнаки і юначки передали на руки Олеся Криськова привіт для юнаків і юначок в Україні, а таборовики заспівали пісню „Де гори Карпати” („Писаний Камінь”). Зворушливий момент закінчився подякою Олеся Криськова та коротким словом Ігоря Гриніва, а ватра, розгорівшись, „...сипала зорям привіт.”

пл. сен. О. Джулинський

ПОЯВИЛАСЯ ПІДРУЧНА КНИЖЕЧКА ПЛАСТУНА І ПЛАСТУНКИ

Заходами Головної Пластової Булави появилася у більшому накладі з друкарні пл. сен. Мирона Баб'юка в Рочестері „Підручна книжечка пластуна і пластунки”.

На 128 сторінках у малому форматі 5 інч. на 3 і 1/2 інча книжечка має такі відділи: 1. „Пласт і ми”, в якому міститься увесь найважливіший пластовий матеріал як пластовий обіт, пластовий гимн, гасло і привітання, однострій, короткий нарис історії Пласту і його дати та пластові пісні з нотами. 2. „Основоположники Пласту” — дає інформації про трьох основоположників. 3. „Ми в Україні і діаспорі” з картою України, інформаціями про Україну, національним гимном, інформаціями про українців

поза межами України та інформаціями про пластові улади, проби і способи пластування. В тому відділі також інформація як вживати персональні компютери і морзівську азбуку. Останній відділ має назву „Ми в особистому житті”. Там знаходиться також список пластових видань.

Все разом прикрашене рисунками, мапою України і численними нотами до пісень, робить дуже чепурне та гарне враження і придатне для кожного пластуна. Замовити книжечку можна лише через Головну Пластову Булаву, бо вона призначена в першу чергу для пластунів в Україні, Польщі, та інших країн, де тепер починає діяти пластова організація, або є нею зацікавлення.

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

— Волинський краєзнавчий музей у Луцьку збагатився історичної цінності мистецькими експонатами, що їх працівники митної служби вилучили у подорожніх які намагалися їх вивезти з України без дозволу. Це ікони, велика вартість їх для музею. Тому й назва їх у музеї „Врятовані шедеври”.

— Товариство Української Культури „Славутич” у Москві зорганізував культурологічний рейд „Дзвін” з 4 липня до 23 серпня н.р.

Головна ідея його — це єднання всіх українців і всіх українських земель, скріплення національної свідомості й громадської активності, плекання взаємного розуміння і зв'язку між українцями у світі, а поруч з тим поглиблення з історією, культурою країни, поглиблення екологічної свідомості населення, історії, мови, культури.

До участі запрошено представників творчої та наукової інтелігенції, студентство, громадські організації, що небайдужі до минулого, сучасного та майбутнього України.

Похід відбуватиметься етапами і охопить всі області України. До походу можна було приєднатися на будь-якому етапі. Була нагода учасникам походу зустрітися з населенням, обмінятися з зустрічними думками, пізнати екологічні проблеми, побачити пам'ятки культури та природи України, історичні місця (відновлення могил, насипання курганів тощо), висадження алеї національного відродження. Були організовані виставки, концерти, розпродажі книжок.

„Дзвін” — 90 завершився у Каневі 23 серпня, де відбулося Всеукраїнське свято молоді, яке продовжуватиметься на Сорочинському ярмарку.

В оголошенні про цей рейд подані назви обласних організацій, які готові до співпраці: УТОПІК, Держком-природи, відділ культури, подані й координатори походу в Москві.

— В околиці Луганська в Сучій Балці вирішили побудувати кооперативні гаражі. Під час земельних робіт натрапили на масове захоронення жертв сталінських репресій.

Члени місцевого відділу „Меморіалу” в Луганську подали, що в околицях цього міста існує одинадцять місць, в яких кати НКВД розстрілювали безневинних людей.

— У Києві відбулося засідання ініціативної групи для створення Народної/Демократичної партії України. Схвалено проєкт маніфесту нової партії. Головою підготовчого комітету Установчого з'їзду її обрано Дмитра Павличка.

— Скульптура Олександра Архипенка — в Києві.

Аристид Вирста — відомий колекціонер, музикознавець, бібліофіл, професор Сорбонни в Парижі має часті нагоди зустрічатися з мистцями з України в Парижі. Але зустрічі ці були також нагодою для передачі дечого з українського мистецтва до Києва. І так в Україні зберігаються етюдні українців Грищенка й Хмелюка, а також поповнилася ця експозиція скульптурою Кобзаря Архипенка,

виконана в реалістичній манері. Не назвав її директор музею, заслужений діяч мистецтва в Україні, Михайло Романишин, дарунком, а необхідністю. Те, що досі не було творів О. Архипенка в Україні назвав він бідою нашою, бо Україна народила славного мистця, який без перебільшення рухав мистецтво по непройдених шляхах, що став славним у світі, але невідомим в Україні.

Завдяки Аристидові Вирсті повернення мистецтва Архипенка на батьківщину стало дійсністю. При цьому М. Романишин застерігається, що мистецтво навіть з яскраво вираженими національними ознаками, є явищем загальнолюдським. І нація, що не має жодної роботи мистця, якого вона породила, це величезна духовна втрата.

При цій нагоді авторці цих рядків пригадалася подія в Торонті, коли студенти приготували з нагоди гостини в домі любителів мистецтва Надії і Антона Івахнюків альбом з ілюстраціями скульптур Архипенка в дарунку для Львівського музею. Тодішній його директор відмовився прийняти, мовляв, альбом непотрібний, бо „народ такого мистецтва не сприймає”...

Т. Горохович

ПЛАСТУНИ З НІМЕЧЧИНИ ДОПОМАГАЮТЬ ДІТЯМ—ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Наші пластуни з Мюнхену використовують те, що Мюнхен є містом-партнером Києва і стараються різними способами допомогти українським дітям жертвам нуклеарного вибуху в Чорнобилі перед чотирма роками. Доказ як можна багато зробити — це зібрання вітамінів, які Оля Ткаченко мала змогу перевезти до Києва, а тепер літом за стараннями пластунів д-р В. і М. Мялковських перебуває в українських родинах 20 дітей з України, які відбувають медичні обглядини і лікування.

Про цю акцію пластунів так згідну із головним пластовим обов'язком що „пластун помагає ближнім” помістила інформацію українська і німецька преса з Мюнхену. Містимо інформації, що їх подав „Християнський Голос” з датою 27-го травня 1990 року, і фотокопію листа із НРУП.

Як відомо, Київ, столиця України, став новим містом-партнером Мюнхену.

Оце „партнерство”, крім посилення усяких господарських та культурних взаємин, збільшило також можливості для тісних зв'язків та обміну інформаціями. А серед інших, і організація

Югендрінг, що займається справами молоді, також посилила свої взаємини.

Нагадаємо, що вже довгі роки Пласт є членом Югендрінгу і співпрацює з ним.

Югендрінг (по-нашому можна сказати: Коло молоді) займається обмінюванням молодечих груп тамошніх і тутешніх, а поодинокі відділи включилися в допомогіві акції, напр., придбання візків і милиць для інвалідів Афганістану.

Групи молоді з Києва, що приїжджали на запрошення Югендрінгу, були гістьми також українських родин; це була нагода довідатися тутешнім про життя в Україні, а водночас і розповісти їм про наше громадське життя, про яке на батьківщині їх не інформували.

І від гостей ми також довідалися докладно про жахливі наслідки катастрофи в Чорнобилі...

Додаємо розповідь Олі Ткаченко: Слухаючи інформації про страшні наслідки і становище потерпілих дітей, крім глибокого співчуття, виникла постанова: Їм конечно подати допомогу негайно! І трапилася нагода. З Києва запросили групу

Югендрінгу; я могла приєднатися до них і таким чином від 8 до 16 квітня 1990 року була в Києві. Завдяки старанням д-ра Юрія Баб'яка я могла взяти з собою 130 кг вітамінів для наших дітей в Україні...

Повернувшись до Мюнхену, О. Ткаченко поклопоталася про наступне: 2 травня надіслали до

Києва 30 тисяч застриків, що придбано за гроші, які зібрали пластуни в українських і німецьких громадян Мюнхену; німецька організація „Матері проти атому” приєдналася до допомогової акції і надіслали харчі та ліки дітям в Україні на суму 5 тисяч н.м.

ДОРОГІ НАШІ ЗЕМЛЯКИ!

В ці дні, коли наближається четверта річниця Чорнобильської трагедії, ми були глибоко зворушені Вашим благородним вчинком. Ліки, зібрані мюнхенським „Пластом” і громадою, як ми надіємось, дозволять підтримати здоров'я наших дітей - нашого майбутнього.

Особлива подяка п. Олі Ткаченко, що супроводжувала цей вантаж. Вітаємо Вас з Великоднем і бажаємо здоров'я і щастя у Ваших родин.

З повагою,

ГОЛОВА НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ

Іван Драч

ПЛАСТУНИ ВІДВІДУЮТЬ ПЛАСТУНІВ

У це літо, коли здається більшість українців є в дорозі, відвідуючи себе взаємно, багато наших пластунів було в гостях на Україні. При цій нагоді, вони розуміється шукали за пластунами та старалися їх відвідати. Напевно після повороту будуть багато про це писати до „Юнака” але наразі першою відозвалася із короткими інформаціями про відвідини пластової домівки в домі Наукового Товариства Шевченка у Львові — ст. пл. Маланка Грибович з Пластової Станиці в Ньюарку.

Посилаючи знімки вона пише нам, що перебуваючи у Львові зайшла до пластової домівки, яка міститься у будинку НТШ і була на сходинах майбутніх старших пластунів, саме, як вони обговорювали плани першого пластового табору в Карпатах, що там відбувся у місяці липні 1990 р. під гаслом „Відродження”.

Гурт пластунів в домівці. Позаду з правої сторони Б. Генега заступник голови Кр. Ради. Посередині стоїть ст. пл. М. Грибович, Верховинка

Вмурована у березні 1990 р. таблиця що цей дім належить НТШ

ТАРАСОВІ

Наше ріднеє слово,
 Як меч, як граніт,
 Як незламна провірена криця.
 Я люблю наше слово —
 Це чаруючий цвіт,
 І народу мого невмируща живиця.
 Наша мова —
 Дзвінка, милозвучна, ясна,
 Береже наш народ
 Від ганебної днини.
 Наша мова —
 Як усміх, ніжна і легка,
 Як невинне розіспане личко дитини.
 Наше слово,
 Як ласка, як шепіт закоханих.
 А також — як сурма войовнича.
 Наша мова —
 Вільних моїх предків нескорених
 І синів своїх приспаних — кличе.
 Наша мова,

Дім НТШ у Львові де знаходиться пластова домівка

Як степ, неозорий, розквітчений,
 Що кохається з вітром і зливами.
 Наше слово,
 Як вчитель — терплячий, досвідчений,
 Вчить стояти на смерть —
 І тим бути щасливими.

Серпень 89
 І. Чабан

УСПІХИ НАШИХ ПОДРУГ

Моя перша зустріч з Вірляною Ткач була в Академії св. Юра, коли вона деякий час заступала свою маму, нашу учительку, пані Лесю Ткач. Це було якраз перед святкуванням тисячоліття християнства України і наша школа також підготувала з цієї нагоди відповідну програму.

Підчас проб нашої імпрези, я мала нагоду ближче запізнати Вірлян. Вона вміла цікаво і зорганізовано оформити дію і її режисерські здібності зробили на мене велике враження. В ті дні, коли її мама, пані Леся Ткач, не була з нами в школі,

Вірляна її заступала. Вона вела з нами цікаві розмови на різні теми і пробувала зацікавити нас творчістю українських письменників та драматургів.

Я краще зрозуміла пост-модерністичні погляди Вірляни, тоді коли побачила її виставу „Світло зі Сходу“. Мені стало зрозуміло чому Вірляна є ентузіаст авангарду. Це є перша вистава новоствореної групи „Яра“, в якій Вірляна є режисером. Цю виставу перший раз можна було побачити в експериментальному театрі „Ля Мама“ в Нью Йорку, 9-11 березня, 1990. Вистава присвячена

розвиткові українського театру в Україні „Березіль” під керівництвом Леся Курбаса. В ній вшановується пам’ять не тільки Леся Курбаса, але й Шевченка, Павла Тичини та Григорія Сковороди. Тому, що постановка є в українській та англійській мові, американці мають змогу запізнатись з нашою поезією і театром. В самій групі „Яра” є багато американських акторів, яких Вірляна зацікавила українською театральною історією.

20 травня, 1990 „Яра” відсвяткувала в Українському Інституті Америки своє створення. Цю імпрезу поміг zorganizувати курінь „Верховинки”, бо Вірляна це колишня „Верховинка”. На цій святкуванні група „Яра” виконала уривки зі „Світло зі Сходу”, а також Вірляна розказала про творчість Леся Курбаса, та про далішні пляни групи „Яра”.

Ми радіємо тим, що наші молоді талановиті мистці шукають нових, цікавих і модерних способів вияву, та що стараються зацікавити чужинців нашою культурою. Бажаємо Вірляні та її театральні групі „Яра” даліших успіхів!

пл. вірл. Галя Кузишин

УСПІХИ НАШИХ ПОДРУГ

2-го травня 1990 р., в Монашському Університеті у Мельборні, Австралії, старші пластуни Петруся й Ірина Цабанюк одержали свої дипломи. Петруся одержала диплом бакалявра гуманістичних наук в 1988 р., а цього року 1990 р. вона одержала диплом „Бакалявра права” і тепер є адвокатом. Ірина одержала диплом бакалявра педогогіки в 1985 р. і тоді написала свою першу книжку в англійській мові „Соціологія спорту”, для студентів фізкультури вищих шкіл. Цього року Ірина одержала диплом „Магістра педагогіки” і написала другу книжку в англійській мові „Фізкультура в програмі наук”.

Обидві сестри викладають українську мову при державній школі в Мельборні, та беруть активну участь як виховники новацтва. Обидві сестри відбули новацькі вишколи та займають різні функції підчас літніх таборів, як комендантки підтабору новачок чи інструктори вишкільного табору. Ірина тепер має пост — Крайової Референтки новацтва. Також захоплює їх спорт, вони грають в українським спортивним клубі — відбиванки. Ціла родина є активними пластунами, належать до куреня „Ті, що греблі рвуть”.

Театральна група „Яра” відзначає день народин Леся Курбаса. Посередині з уродинивим тортом Вірляна Ткач

Гратулюємо батькам з успіхами доньок, бажаємо їм щасливих і довгих років діяльності на користь української молодечої організації. Бажаємо Петрусі й Ірині ще більших успіхів в громадському, пластовому й професійному житті. Щастя їм Боже!

Г. В.

Зліва до права стоять: ст. пл. Петруся та Ірина Цабанюк

КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА НА ЧЕРВОНІЙ ЗЕМЛІ

Філія Буенос Айрес, Українського Католицького Університету ім. Святого Климентія Папи, влаштувала від 1-го до 11-го лютого 1990 р. вже 7-ий з черги Курс Українознавства та теології, для молоді українського походження, яка живе по різних провінціях Аргентини. Тим разом курс відбувся у місцевості Леандро Н. Алем, пров. Міссіонес у монастирі сс. Василянск. З різних місцевостей провінції з'їхалося 22-ох дівчат та десять хлопців — разом 32-ох учасників. За курс відповідав учительський склад, під дирекцією д-ра Михайла Василика.

Загально, учасники курсу були поділені на дві групи: рівень другий, ті, що вже були раніше на одному з цих курсів і рівень перший, ті що зголосилися перший раз. Але для навчання української мови, учасників поділено на п'ять груп, залежно від рівеня знання мови. Це давало студентам можливість активної і постійної участі й практики мови, продовж усіх чотири з половиною годин денних, призначених на мову.

Треба відмітити подиву гідну витривалість, добру поведінку та веселий настрій учасників курсу, що в страшний літній спеці, без нарікань, а навпаки, з великим ентузіазмом, не тільки, що брали участь у всіх заняттях на протязі дня, але не раз ще й по півночі сиділи, читали, переписували конспекти або готовилися до лекції на слідуєчий день. А відносно

народного мистецтва то, без різниці, так хлопці як і дівчата, хотіли якнайкраще опанувати техніку писання писанок і вишивання. Особливо група хлопців із Сан Віценте дуже хотіла вивчити штуку вишивання, щоби вишити собі сорочки до народного строю. Вони належать до українського танцювального ансамблю своєї місцевості, а сорочки в них є нашиті тканими стрічками.

Трудно описати щоденні переживання на такому курсі. Їх так багато! Вони не раз такі зворушливі. Коли дивитися як молодь, не раз вже з третьою або й четвертою генерацією, часто з убогих і національно дуже мало свідомих родин, що не зуміли передати їм майже нічого з української народної культури, з надзвичайним ентузіазмом захоплюється всім, що зближає їх до України, до коріння їхнього походження, а при тому, які вони милі, щирі й... вдячні, то на очі так і напрошуються сльози, а в голові ворухиться думка: неже це неофітизм?

Здається, що найкраще можна збагнути вислід цих курсів з листів, які звичайно приходять відтак від курсантів. Тому цитую уривки двох з таких листів.

.....Маю так багато про що Тобі писати, але на цей раз обмежусь тільки до кількох справ:

Перше: Одним із щасливих вислідів чудового курсу, що ми відбули в Алемі є те, що відколи я повернулася додому, кожного дня, сідаю з моєю

Усі учасники Курсу Українознавства і теології в провінції Міссіонес, Аргентина. Перший справа пл. сен. Михайло Василик - директор Курсу. За ним стоїть Сестра Атаназія ЧССВ, настоятелька школи де курсанти і учителі перебували.

молодшою сестрою, (що не була на курсі) і вивчаємо українську мову з того підручника, що ми вживали на курсі. Їй трошки тяжче як мені, але ми собі взаємно допомагаємо. Ми дуже раді, мама з татом теж. Вони є нашими учителями а також перекладачами.

Друге: Тиждень по закінченню курсу, я поїхала зі своєю сестрою до Апостолес, де Маргарита перекладає курс гри на бандурі. Було там дуже цікаво! Як багато ми навчилися! Шкода, що листом неможливо, а то вислала б Тобі мій концерт захований у конверті.

Третє: Цей суботи, 10 березня, починаємо навчання в нашій українській школі. Будемо мати два відділи: один для дітей а другий для молоді. Буде нас 12 учителів, які викладатимуть: рано - укр. мову, народні звичаї, катехизм, обряд й літургію і музику, а по обіді матимемо народні танці і спорт.

Четверте: В суботу, 3-го березня розпочали ми нашу півгодинну радієву „Українську Програму“, яка йде від 11:00 до 11:30. Виходимо на хвили безпосередньо, але маємо надію, що це нам добре вдасться.

Четверта група для навчання української мови яку навчала пл. сен. Маруся Литвин. Перший справа Карло Мекетюк, що написав листа, який подаємо в скороченні.

А тепер, на закінчення хочу, хоч не знаю чи словами зможу, подякувати Вам за все те, що Ви нам, в тих 11-ох днях курсу передали, але постараюся. Дякую за ту любов, що Ви нам давали у кожному Вашому рухові, у кожному слові, у кожному погляді. Дякую за цей спокій, що передавав нам Ваш хід, Ваші думки, а навіть та сльоза, що одного дня покотилася з Твоїх очей. Дякую за те, що Ви дали нам можливість самим віднайти чудовість бути українцем, чи українкою. Дякую за те, що навчили нас Вашою поведінкою, Вашою скромною але й багатою вдачею, Вашою шляхетністю й високими ідеалами, полюбити ще більше Україну, її нарід, її звичаї, мову, пошану до Бога, її спосіб життя, її

Навчання вишивкарства. Хлопці більше як дівчата хотіли навчитися вишивати тому, щоб вишивати собі сорочки до народного строю.

любов і світосприймання. І врешті, дякую за те, що Ви передали нам, з такою сумірністю, але й з силою і любов'ю всю цю красу, що сам Господь вложив у Вас... Закінчуючи, після кількох сліз, що покотилися з моїх очей, і напевно покотяться теж і з Твоїх, не лишається мені нічого більше як щиро молити Бога і Його Святу Матір щоби наповнила Тебе небесними дарами, які дали б Тобі можливість бути завжди щасливою, святою, сильною, непохитною й ніжною і повною спокою...

В повній любові Того, що нас полюбив перше.

Світлана."

(Пише 16-літний юнак)

„...Ти не уявляєш собі як я за Вами скучаю, хоч так мало днів ми перебули разом на курсі! В неділю вночі, вже в дома, того ж дня коли закінчився курс, я почувався самотній, сумний і неміг перестати плакати. Пригадував кожний порух, кожне слово..., сам

"Писанкарство" в часі Курсу. Так хлопці як дівчата бралися захоплено до писання писанок

не знаю чому, але я відчував, що весь мій дотеперішній світ розвалюється. Я не міг зрозуміти, як то в пров. Міссіонес, де так багато дітей нашої далекої України, а вони не пригадували вже собі навіть, що таке писанка.

Яка шкода, що ми всі живемо так далеко від себе. Мені прийшло на думку, що ми, українці, повинні звернутися до президента Аргентини з пропозицією, щоби відпустив нам якусь частину території так, щоби ми всі українці могли жити разом. Як Тобі виглядає моя ідея? Чи вона не цікава?

Повернувши з курсу почав я віднаходити українські святочні карточки, які посилав колись Кир Андрій Сапеляк дідусяві, книжки, чудові різьблені тарілки й дві касетки, а навіть малу мапу Галичини, де зазначені найменші села і міста звідки поприїжджали наші предки. Поки не навчишся цінити твого коріння, можеш тисячу разів перейти попри якусь українську різьблену тарілку і не помітити її, не помітити, що в ній захована чудова історія, переповнена різними подіями в той сам час. Яке гарне є те все, що наше! Я Тобі тисячу разів вдячний за те, що Ти дала мені можливість віднайти і зрозуміти все те, що маю у своїй крові і що виглядало як незасіяне зернятко.

Пл. сен. М. Василік навчає про народні звичаї

Забув я переповісти Тобі, що з полотна, що Ви нам передали на курсі я вишив собі скатерку низинкою. Як вона мені гарно вийшла! Ще раз Тобі дякую за те, що навчила мене вишивати низинкою. Ніхто не може зрозуміти, як я вишивав, що з обох сторін є гарний взір. Тепер, на Великдень, постараюся якось вислати Тобі одну писанку моєї роботи, але хочу попросити Тебе, вислати мені все, що можеш знайти про українське мистецтво, взагалі

Учасники Курсу, що приїхали з Апостолес. Поміж ними о. Йосиф Спасюк, проф. Маргарита Полутранка. Внизу прилякнула пл. сен. М. Литвин, що робила знімки і прислала цей цікавий допис.

все те, що Ти собі уявляєш що може цікавити мене. Я Тобі зверну за пересилку гроші, але я хочу поглиблювати моє знання.

Я тепер помагаю о. Йосифові збирати всіх українців і українок та „українчиків”, щоби створити хор. Також вже організуємо курси української мови для малих дітей і також для старших. Це мене найбільше цікавить. Помало розрухуємо наших братів, щоби повиходили зі своїх фарм і щоби й вони розпочали віднаходити своє коріння.

Я маю велику охоту звернутися до всіх, щоби так на Шевченківське Свято як і на сам Великдень, повитягали зі скринь своїх пращурів вишивані сорочки, і так жінки як і чоловіки з'явилися вбрані в ці дні у вишивках, як знак злуки з нашими братами на Україні.

Закінчуючи, хочу ще раз подякувати Тобі за те, що Ти засіяла в мені це зернятко любови до всього нашого.

Вітаю Тебе з цієї червоної Місіонської землі, такої горячої та вогкої, а останніми часами зовсім перемоченої дощами.

Любить Тебе і завжди згадує...

Карло.”

пл. сен. Маруся Литвин

Цю скатерку вишив „низинкою” Карло Мекетюк, писанки також його роботи як теж мистецьке зроблення. Карло, 16 років, уродженець Апостолес в Аргентині. Його прадіди приїхали з України

З ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ

ЗБІРНИК У 10-ЛІТТЯ ПЛАСТОВИХ СХОДИН У ДІЯСПОРІ

Від редакції: Перед нами чепурний збірник такої назви та ще із поданими роками 1978 - 1988. Появився цей збірник заходами пластунів у Німеччині і в ньому знайдете цілу історію двох юнацьких гуртків а це „Акули” і „Рисі”, історію нечисленного новацтва і багато гарних знімок, із різних етапів виховної праці. Все разом — так потрібна нам історія одного пластового відтинка — хоча не великого, але як читаємо із збірника, активного, а передусім із питомим для малої групи родинного пластового життя в Німеччині.

Тому з приємністю містимо деякі дописи із цього збірника, щоб могли про це пластування довідатися інші пластуни, яких хоча куди більше але рідко вони пластують так гарно як їхні друзі в Німеччині.

Члени гуртка „Рисі”

ПЛАСТОВІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ ДАЛЕКОГО ВІДДАЛЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ СВЯТКУЮТЬ СВОЄ 10-ЛІТТЯ

Ювілей десятиліття, це у житті молодої людини довгий період часу — час формування особистості. Ті з Вас, котрі при заснуванні Вашого пластового осередка перед 10-ти роками були ще новачками, перебрали тепер на себе вже виховні обов'язки, а ті, котрі стають тепер новачками і вступують до нашої пластової родини, роблять це в гурті з довголітньою, успішною, дружньою традицією і зразковим прикладом самодіяльності в ідеї пластового самовиховання. Треба подякувати усім виховникам — тим, які розпочали працю, тим, що продовжували її і тим, що сьогодні успішно провадять її далі. Будучи на Ваших ювілейних сходинах я особливо відчула родинно-братерську атмосферу Вашого гурту.

Ваш великий успіх в довголітній праці — це також заслуга і жертвенна співпраця Ваших батьків, без яких ми не могли б святкувати сьогодні цей Ваш ювілей. Це батьки, яким залежить на українському і пластовому вихованні своїх дітей. За їхню терпеливу і жертвенну співпрацю належить їм наше щиросердечне спасибі.

Від Крайової Пластової Старшини і від усієї нашої пластової родини бажаю Вам на дальші роки Божого благословення та радісного й успішного пластування.

СКОБ!

Марта Мялковська - голова

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ В НІМЕЧЧИНІ ЮВІЛЕЙНИЙ НАКАЗ

Сьогодні ми святкуємо 10-ліття наших пластових сходин. Ініціатори цих сходин були наші друзі Марко Горбач та Ігор Зубаль, які сьогодні живуть в Америці й в Канаді.

Перші сходини відбулися 24-го вересня 1978 р., в Берфурті у домі панства Горбачів. Від того часу ми зустрічалися вже 80 разів в різних місцевостях Німеччини. Часто треба доїжджати на сходини багато соток кілометрів, бо члени нашого гуртка мешкали і мешкають далеко одні від одного. Міста наших зустрічей сягають від Зігену на півночі аж до Оршваєр на півдні і від Кайзерсльатерн на заході аж до Швайнфурту на сході. Найчастіше сходини відбуваються в околиці Франкфурту, бо там живе більша частина наших членів.

До нашого гуртка належали різні родини з меншими чи більшими дітьми. Між ними завжди також родини з Америки чи з Канади, які

перебувають якраз в Німеччині.

Ці сходини були б неможливі без великої підтримки наших батьків. Вони не жалують ані труду, ані коштів, щоби приготувати сходини та привезти своїх дітей. Найбільшу працю мають наші мами, які приготівляють обід та каву й торт на таку велику кількість людей. За це їм наша щира подяка.

Дякуємо також всім виховникам, які опікуються нашими новацькими та юнацькими гуртками, а особливо тим, які деякий час приїжджали аж з Мюнхену, щоб тут опікуватися молоддю.

Маємо надію, що будемо так стрічатися і наступних 10 років.

СКОБ!

Дано дня 8. 10. 88 в Швальбаху.
Підписав Степан Дем'янів, писар.

ГУРТOK „РИСІ”

Час від 1984 р. до 1988 р.

В середині 1984-го року, як члени гуртка „Акули” перейшли до старшого пластування, вони стали впорядниками молодших гуртків.

Михайло Ясеницький і Степан Дем'янів перебрали гурток „Рисі”, а Андрій Дем'янів помагав на зміну, там де був брак виховників, раз в новацтві, раз в юнацтві.

Між членами гуртка були різні зміни, деякі члени

відійшли, деякі нові прибули до гуртка. На середині 1984-го року склад гуртка був такий: Маркіян і Леся Блащаки, Дарія Дем'янів, Рената й Адріана Ленгстон, Рома і Мирося Зубенки.

У 1985-му році родина Ленгстон від'їхала назад до Америки, а прибула родина Маковських з Канади. Їхня дочка Лариса стала членом гуртка.

Програма також трохи змінилася. Пані д-р

Горбач вже не могла переводити своїх гутірок на тему української літератури. Впорядники гуртка приготували гутірки різного рода, переважно на пластівці теми, на тему княжої та козацької доби і подібне. Час до часу відбувалися майстеркування. Раз з електроніки: збудувалося апарат для передавання морзетки, іншим разом перераблялося знані німецькі ігри на українську мову, наприклад: „Тривіал Персют” і „Подорож по Україні”. Питання в грі „Тривіал Персют” були з різних пластових ділянок та на теми з українознавства, а гра „Подорож по Україні” була доброю нагодою поліпшити знання з географії України.

НАША КУРІННА ПРОГУЛЯНКА НА РОВЕРАХ

У червні останнього року наш курінь організував прогулянку на роверах. Нас було семеро з Мюнхену, двоє з Раштатту, троє з Пфортгайму, один з Швальбаху, моя сестра і я з Франкфурту. Ми стрінулися в Карльсруге на двірці. Звідси поїхали до парку університету і тут ми пообідали. За годину рушили далі. Їхали частинно лісом. Ми, юначки й юнаки, могли йти на прогулянку самі за мапою. Часами блудили. За якийсь час доїхали до озера. Тут ми зупинилися і відпочили. Орко, Андрійка, Наталя, Ірця, Христинка і Софійка надбали човна. Дехто ще досівся і юначки відштовхнулися. Човен віддалився від берега, а вони не зуміли приплисти назад. Зчинили галас і дехто з нас пішов на поміч. За деякий час сіли ми на ровери й поїхали далі. Їхали лісами, полями. Під вечір зловив нас дощ. Доїхали ми до нашого приміщення (Югенд-герберге), де одну ніч переночували. Сховали наші ровери до пивниці й пішли перебратися. Як дощ перестав, знайшли собі місце на дворі і повечеряли. Ірця і я помили начиння.

Часом були також гутірки на актуальні теми, про політичну ситуацію на Україні, про українську церкву, а також про охорону природи і про заневищення води.

Майже на кожних сходах виходилося, бодай на пів години, на свіже повітря на прохід.

Після літнього табору 1988-го року Маркіян Блашак і Дарія Дем'янів перейшли до старшого пластуництва і перебрали новацький рій, так що в гуртку залишилися тільки ще чотири юначки.

По вечері ми перейшли містом, з'їли морозиво і вернулись назад. У наших кімнатах заграли гру й пішли спати.

Другого дня були Лесині уродини. Ми спільно передали їй дарунок і погратувували. По сніданку поїхали далі. Дощ лляв. Ми всі перемокли, вступили до кафейки напитися теплого чаю і трошки завітати. Дощ не переставав йти. Леся і Маркіян зателефонували додому і попросили батьків — чи ми не могли б в них переночувати. Вони мешкають недалеко. Ми приїхали, висушилися і відпочили. Над вечір як перестав йти дощ, ми ще раз поїхали роверами. Як ми вернулись назад, смажили разом ковбаски. Ввечері забавлялись при музиці. На другий день по сніданку рушили ми в дорогу назад до Карльсруге.

На станції попрощалися і роз'їхались у різні сторони додому.

пл. уч. Мирося Зубенко

КОМПОЗИТОР АРТЕМ ВЕДЕЛЬ (1767-1808)

*Намалюйте, мамо, ще й сонце на комині,
хай воно мені світить і світить,
хай воно не погасне й для кожного,
хто відчинить для нього всі вікна.*

(Микола Сулима: „Літературна Україна” 1969).

Не про справжні вікна думає київський поет, а про людське серце, що прагне світла, краси і тепла. Коли воно відкрите для добра й краси, тоді й сонце намальоване на комині гріє... оповідаючи про славетних творців нашої культури, хочемо завітати ваші серця тими гарячими почуттями, якими горіли в боротьбі за добро нашого народу найкращі сини й дочки України, — сильні й мужні натури, надхненні духом, що в складних трагічних обставинах боролись

з царським деспотизмом, темрявою, щоб допомогти своєму народові.

Таким борцем був композитор Артем Ведель. Народився він у Києві у міщанській родині. Вчився у Київській духовній академії. Тут став диригентом студентського академічного хору. З цим хором він зустрічав царицю Катерину II і князя Потьомкіна, коли вони, зруйнувавши Запорізьку Січ, їздили по Україні показувати чужинцям-послам „розквітлу” під опікою цариці „Малоросію”!.. Щоб заховати перед чужинцями справжню руїну в Україні. Потьомкін наказав ставити різні декорації з картону на тих шляхах, куди їхала карета з царицею і послами. Цілий місяць вирізували їх на Подолі в Києві.

Але кмітливі послы помітили комедію.

Повернувшись до своїх країн, розповідали про нечуване. В історії так і залишився вислів „Потьомкінські села” для означення символу шарлатанства, брехні, окаянства.

Спів Веделевого хору сподобався цариці. Вона наказала забрати композитора до Москви. Тут він став керівником академічного хору генерал-губернатора Єропкина, який не мав ніякого розуміння для мистецтва співу. Заходами друзів вдалося Веделеві повернутись в Київ. Йому доручили провадити хорову капелю генерала Леванідова. Генерал хотів перевищити своїм хором Єропкина і сприяв тому, щоб Артем включив до хору щонайкращих співаків із українських сіл і міст.

Ведель здобув великий розголос і своїм хором і своїми композиціями. Всесвітньовідомий капелмайстер при царському дворі інший славетний наш композитор Дмитро Бортнянський назвав Веделя „Моцартом духовної музики”.

Згодом Ведель стає учителем музики у Харкові, але й тут не може помириться з своїми начальниками „салдафонами”, яким доручено „опікуватися” мис-

тецтвом. Звідси Ведель втік до Києво-Печерського монастиря, щоб, надівши монаший одяг, знайти атмосферу для творчої праці. Проте ідеалістичній натурі Веделя неможливо було помириться із облудою деяких монахів. Світ, в якому було багато жорстокости, неправди, ставав шораз то нестерпнішим для композитора. Побачивши сцену знущання над солдатами, Артем написав листа цареві Павлові про це звірство генерала, про жах кріпацтва, про безбожних людей, які живуть у монастирях. Приятелі перестерігали Артема не робити цього, але він „не міг інакше...”

В роках 1798-1808 Ведель, покинувши монастир, мандрував по Україні. На наказ царя його арештували кинути в будинок для божевільних при Кирилівському монастирі у Києві (цареві сама думка про знесення кріпацтва видавалась божевільною!), де він і помер 1808 року, не маючи змоги переллати із своєї душі краси і добра та болю, які він визбирав, ходячи поміж народом.

Уляна Пелех

Співаємо...

ТУМАН ГОРОЮ

Larghetto
SOLO

Ту - ман го - ро - ю ще й до - ли - но - ю,

CORO

по - над ту - ма - ном та пше - ни - ця ла - ном

Туман горою.
Ще й долиною,
Понад туманом
Та пшениця ланом.

А під вербою
Та криниця нова,
А в тій криниці
Та холодна вода.

Та козакові
Та кучері в'ються,
За ті ж кучері
Та дівчата б'ються.

Бо ці ж кучері
Розчесані,
З отцем-ненькою
Та розпрошані!

Понад туманом
Пшениця ланом,
Над пшеницею
Та зелена верба.

А в тій криниці
Та холодна вода,
Там козаченько
Та коня напува.

„Ви, дівчаточка,
Ви, голубочки,
Ви не бийтеся,
Ви не лайтеся!

Ой розчесані
Густим гребінцем,
Розпрошані
З ненькою, з отцем!”

Над пшеницею
Та зелена верба,
А під вербою
Та криниця нова.

Там козаченько
Та коня напува,
На козакові
Та кучері в'ються.

Ви не бийтеся,
Ви не лайтеся,
На ці кучері
Та не важтеся!

НАША ПРОГУЛЬКА ДО СХІДНЬОЇ МАНІТОБИ

(Члени гуртка УПЮ "Тигри" з Вінніпегу розповідають)

Ми рішали поїхати на прогульку обсервувати геологію в Nopemung Provincial Park, в східній частині Манітоби. Нас взяли ст. пл. Михайло Петрик і ст. пл. Теодор Кушак. З нами поїхав наш інструктор геології Jay Pan, який працює над "магістеркою" геології на Манітобському Університеті.

Ми перше поїхали до Garson, Manitoba, де Jay нам показав **каменьоломання** (quarrying) каменя, котрий називається tyn dalstone і має в канадській індустрії вартість 10 мільйонів дол. на рік. Щоб переломити каміння, треба його **висаджувати** (to dynamite). Ми у цих каменях знайшли багато **викопних тварин** (fossils) і довідались, що камінь є хемічно компонований з **карбонату вапняка** (limestone carbonate). Ми оглядали каміння, що було з періоду Ordovician (500 міл. ро-

На каменоломах в Гарсон. Дж. Пен розповідає про околицю уживаючи геологічну мапу. На горі сидить Б. Трач. Від ліва стоять: Дж. Пен, А. Бльокевич, З. Кур'євич, ст. пл. М. Петрик

світлив ст. пл. Т. Кушак

Гурток "Тигри" при сніданні

ків). Можливо у такому камені також знаходити **карбонат діамантів** (diamond carbonate), і з викопних тварин, трилобітів. **Кальцит вапняка** (limestone calcite) є результатом **навалення** (sedimentation) мертвих **черв'яків** (worms) і подібних тварин. Протягом мільйонів літ **цілковите знесилення** (decomposition) з біохемічних причин і рівно ж з причин температури і клімату, творить ґрунт. Найкращий ґрунт до хліборобства, чорнозем є творений цим процесом з кальциту вапняка, котрий знаходиться не тільки на Україні але і в Манітобі, Саскачевані і в Альберті. Ці каміння є **осадові** (sedimentary).

Є іще два типи каміння, а саме, **вогненний** (igneous) і **метаморфічний** (metamorphic) про які розповідав нам інструктор Pan.

пл. учас. Зенон Кур'євич

Б. Трач рисує відзнаку прогульки

Юнаки перекладають геологічні вислови на українську мову

В часі побуту на Garson ми поїхали до околиці Bird Lake де ми знова стали і оглянули basalt, червоний і бронзовий камінь котрий є оксид (oxide) заліза. Ми оглядали також багато інших мінералів. В околиці Bird Lake ми виділи фундамент багато каменів, н. пр. quartz. На цій прогульці ми також довідались багато цікавих річей, н. пр. що один сантиметр каміння репрезентує десять років геологічного процесу навалення (sedimentation).

У Bird Lake ми на другий день оглядали околицю нашого озера і назбирали багато цікавих і справді прекрасних каменів. Jay нам показав, що краще оглядати камені коли вони мокрі, тому, що легше розрізнати кольори і типи депозитів в тому камінчику. Ми там побачили вогненне каміння яке вчивало (infused) метаморфік каміння. Ось один день геології в Манітобі! Ми йдемо далі, бо ще є багато оглядати!

пл. учас. Маркіян Сарий

На другий день нашої прогульки ми стали в околиці Bird Lake Sill, де знаходиться найбільше відкладення хрому (chromite) в Канаді, і друге найбільше в Північній Америці. Ми там бачили цікавий феномен, тобто, serpentine, що є формою хрому який під великим тиском розтирається і дає цікавий зелений кольор.

Біля Lac du Bonnet бачили рожевий граніт (granite). Цьому камені вже два і пів більйона років і немає ніяких вказівок, що були якінебудь дефекти в камені. Тому в такому камені в Canadian Shield околиці, канадський уряд думає складати зуживане ядерне паливо (spent nuclear fuel), можливо 1000 метрів під землею.

пл. учас. Андрій Галькевич

ПЛАСТУНИ В НІМЕЧЧИНІ ВІДЗНАЧИЛИ 40-РІЧЧЯ СМЕРТИ Т. ЧУПРИНКИ

В суботу 3-го березня 1990 року відбулося в Мюнхені святкове відзначення 40-річчя героїської смерті сл. п. генерала-хорунжого пл. сен. Романа Шухевича — Тараса Чупринки, влаштоване Крайовою Пластовою Старшиною в Німеччині та з участю усіх пластунів і гостей. Програму в цілості виконали юнаки й юначки за виїмком вступного слова пл. сен. М. М'яковської, голови КПС і споминів членки УПА пл. сен. Ірини Козак. В музичній частині брали участь гурток бандуристів зі Штуттгарту, хор юначок під проводом А. Дубицької

О. Куцан говорить вірш Босслава

С. Миронюк деклямує безіменну поезію вояків УПА

і юначка Таня Шарко на фортепіано. Відповідні вірші деклюмували: Юлія Зубенко, Степан Миронюк, Леся Блашак, Ева Борсук і Орест Куцан. Відзначення пройшло з великим успіхом і показало, що і мала група може підготувати гарно таку поважну імпрезу.

Ю. Зубенко читає Б. Кравцева із "Людини і вояк"

ЩО ЗНАЄТЕ ПРО ЦІ ЇСТИВНІ РОСЛИНИ?

Болотні нагідки — ростуть у квітні і травні; молоде листя і стебло (перед тим як зацвіте) вариться як шпінат у кількох змінах води.

Дикий виноград — можна їсти сирий або варений. Із скрученої кори є шнур або линва. Виноградна лоза наповнена водою, котру можна пити.

Жолудь білого дуба (дуб, що має заокруглені листки) — можна їсти, коли переварити у двох або більше змінах води. Вивар з кори або гілузок можна

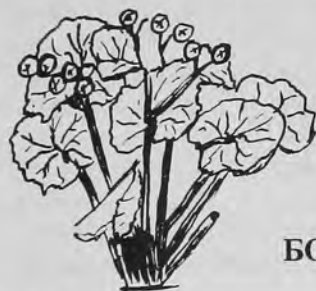

СОСНА

ЛОПУХ

Шувар (темно-зелений, грубіші листочки) — росте над мочарами — стоячими водами; молоді бруньки втербити і зварити як шпараги. Корінь спекти або зварити як бараболю.

БОЛОТНІ НАГІДКИ

ДИКИЙ ВИНОГРАД

МОЛОЧІЙ

ШУВАР

КУЛЬБАБА

KBACOK[illegible]

1990.

ПРИВІТ З ТАБОРУ НОВАКІВ-ВОВЧА ТРОТА

"З минулого
В майбутність!"

[illegible]

МРІЯ

Галина Ярмиш

Юнак сидів на березі. Услухався в тиху мову річкових хвиль, дивився, як під вітром тріпочуть вербові коси і... чекав. Бо юнність — це завжди чекання, чекання незвичайного.

Від відчував — от-от має щось статися. Щось таке, від чого йому солодко мліло серце. Ураз за-трипотіло часто і сильно — юнак побачив у свічаді тихого плину чинось силуету, невимовно гарну.

— Хто ти?

І у відповідь — ледве чути:

— Я твоя Мрія.

Ні, то просто шепочуться верби, ось уже і в тремливій глибині нічого немає.

І тут за його джими плечима задзвеніло сріблом, сміх — як пташині співи. Юнак обернувся — вона.

— Хто ти?

І знову почув:

— Я ж твоя Мрія. Хіба ти не впізнав мене?

— Яка ти прекрасна! — вихопилося в юнака.

Веди мене, я усюди піду за тобою. Веди мене, Мріє, в казкові світи.

— І ти ніколи мене не зрадиш?

— Ні, ніколи!

— Почекай. Подумай добре. Адже шляхи Мрії нелегкі. Кожного кроку нас чекатимуть перешкоди. Чи витримаєш? Не поступишся?

— Не поступлюся!

— Мене доведеться захищати, боронити. Чи вистачить у тебе мужності?

— Я ліпше загину, ніж дам тебе кривдити, моя Мріє!

— Ну, то ходімо.

І юнак пішов за своєю Мрією в далекі мандри. Він бачив казкові світи, перед ним відкривалися великі таємниці життя. Але шляхи їхні були нелегкі.

Мрія вела юнака крізь лісові хащі. Колючі гілки лишали на його руках глибокі подряпини. Босі ноги були побиті, зранені гострим камінням.

Боронячи свою Мрію, юнак вступив у двобій із хижакими. Він мало не загинув, рятуючи її від дикунів.

— Я тепер не зможу жити без тебе, — казав він своїй Мрії, дивлячись у сині безодні її очей. — Я хочу, щоб ти завжди була зі мною.

— Але зі мною ти ніколи не знатимеш спокою. Може, краще тобі відмовитись від мене? Ти вже втомився, боронячи мене від хижаків та дикунів, а попереду ще важчі випробування. Самому тобі буде спокійніше.

— Ні, — рішуче мовив юнак, — я всюди піду за тобою.

...Одного дня зупинилися вони біля великого саду. Там співали птахи, а повітря було напоєне солодкими пахощами квітів.

— Це останнє випробування, — сказала Мрія юнакові. — Ти маєш іти сам. Стежки туди не для мене. Там — загибель для Мрії. Я чекатиму тебе тут десять днів. Іди. Якщо ти зрадиш, я вже ніколи не зможу повернутися до тебе.

Юнак ступив під зелені шати дерев. Тут було затишно. Безтурботні птахи перелітали з гілки на гілку. Смачні овочі висіли так низько, що не треба було робити жодного зусилля, щоб дістати їх. Шовкова трава манила: "Ляж, відпочинь".

Раптом чийсь ласкаві і теплі руки обвили його шию.

— Хто ти? — спробував юнак звільнитися від тих обіймів, та відчув, що тримають його лагідно, але міцно.

— Хто ти? — рвонувся він.

Руки відпустили його на мить, але тут же обхопили знову, ще міцніше. Він відчув на своєму обличчі тепле дихання.

— Навіщо тобі знати моє ім'я? Тобі буде добре зі мною. Ти відпочинеш від усіх тривог і знегод. Облиш турботи. О, як тобі буде добре...

Минав день за днем у спокої та затишку. Ніщо не турбувало юнака. "Відпочину, — думав він, — потім повернуся до своєї Мрії. У мене цілих десять днів". І він млів на м'якій траві, слухав пісень безжурних пташок, і сам не тужив, як і вони. Навіщо думати про щось, коли так добре лежати на вистеленій зеленим шовком галявині, відчувати на своїх кучерях дотики пестливих рук? Навіщо йти за Мрією? Продиратися крізь хащі?

— Навіщо? Навіщо? — наспівували птахи. — Тут краще, тут краще.

Минуло десять днів, а юнак і не помітив цього. Зрадив він свою Мрію.

Минуло десять років... Двадцять... Юність відлетіла синьою птахою у безвість. Якось, лежачи

на м'якій траві, слухаючи пташині співи, почув він серед їхніх голосів якийсь новий — тривожний і сильний. То був залітний співець. Чоловік прислухався до його пісні. Про мужність, боротьбу співалося в ній. Про те, що тільки сміливим, стійким відоме правдиве щастя, тільки тим, кого веде за собою Мрія.

Тоді чоловік згадав усе, що було з ним раніше, — і вирвався він із м'яких обіймів, пішов на важкі дороги, в лісові нетрі. Спробував продертися через густі чагарники...

Та довге бездумне життя зробило його млявим, позбавило певности. І не було більше в нього Мрії, що вказувала б єдино вірний шлях. Бо Мрія ніколи не повернеться до того, хто її зрадив.

З МИНУЛОГО ПЛАСТУ

ДЕЩО ПРО ПОЧАТКИ НОВАЦТВА

— Улад Українських Пластунів Новаків виділився як окрема частина в 1927 році. На початку існували гуртки „новиків” при окремих юнацьких куренях але згодом почали повставати такі гуртки навіть в осередках де юнацьких відділів не було. Це спричинило потребу виділити „новиків” в окремий Улад і тим відтяжити Верховну Пластову Команду.

— Перший табір новаків відбувся в Корчині у 1925 році під проводом проф. Михайла Іваненка з Дрогобича і на ньому було 9 учасників.

— Другий новацький табір в 1926 році відбувся в Пасічній біля Підлютого і нараховував 40 новаків і новачок.

— Перші вказівки для ведення новаків були хоча дуже скупі у підручнику Дрота „Життя в Пласті”. Ширший матеріал для новацьких виховників підготував Сірий Лев — Перший Начальний Пластун при допомозі спеціальної комісії до якої входили: сквтм.

Савина Сидорович, ст. пл. Зенон Котович і ст. пл. Іван Кліщ.

— Першим комендантом Уладу Українських Пластунів Новаків був о. Олександр Бучацький зі Львова.

— Першими до виховної праці з новацтвом зголосилися курінь УСП-ів „Орден Залізної Остроги” і курінь УСП-ок „Санітарки”.

— Першу інструктивну брошуру для ведення новаків/ок поза Галичиною видав в Ужгороді (Карпатська Україна) сквм. Леонід Бачинський. В ній назвав він хлопців „вовченята” дівчат „лисички”, у 1927 році.

— Перша спеціально побудована новацька оселя була на Остодорі, біля Підлютого, на землі подарованій Пластові Митрополитом Андреем Шептицьким.

ОЗНАКИ ПРО ВЖИВАННЯ КРАК НАРКОТИКА

Крак — це нелегальний наркотик у формі кури-ва, який тепер є в обігу в місті та околиці. Пушки і пляшки з пива використовуються як сурогат для курення краку.

Пригляньтеся викинутим пап пушкам із заглибленням близько дна, на якому довкола є малі дірки. Пляшки з пива мають малі дірки в дні й можуть мати фойл чи заслону на дірці.

ЯКЩО ХТОСЬ Є ПІД ВПЛИВОМ КРАКУ, ЦЕ ПІЗНАТИ ПО: невтомності, великому піднесенні, балакучості, піднесеному настрої, непосидючості, неспожитій енергії

ВОНИ Є: з розширеними зіницями, з дрожем в тілі, мають підвищене биття серця і віддишу, не мають апетиту, тремлять безсоння

ЯКЩО КОКАЇНА УЖИВАЄТЬСЯ ДОВШИЙ ЧАС, ТАКІ ЛЮДИ: — не їдять багато; — не можуть спати або сплять надто довго, а будяться у великій депресії; — можуть дуже легко дістати інфекцію; — стають іраціональними і поведуться як химерні егоцентрики; — можуть бути агресивними, бути непогамованими злісниками.

Агенції, які можуть допомогти в справі наркотиків охоплюють місцеві Департменти Публічного Здоров'я і Поліція Метрополітального Торонта.

За ближчими інформаціями про спеціальні наркотики дзвоніть до осередка Інформацій про Наркотики і Алькоголь — телефон: 595-6111. За інформаціями про те, що робити із залишеними й опущеними — дзвоніть на 392-2437.

ДАТКИ НА ПРЕС-ФОНД „ЮНАКА”

що вплинули від 30.IV. до 15.VII. 1990

ЗСА:
\$1000

— Курені УПС і УСП „Верховинки” склали щедрі даток на прес-фонд „Юнака”, поспішаючи з допомогою в дуже критичний час для Пл. В-ва.

\$250

— Восьмий Курінь УПС ім. Григора Орлика, Хутір „Нова Хортиця” в Гемпстед, Н.Й. надіслав допомогу на видавничий фонд „Юнака”. Називають даток скромним заощадженням з їхньої 28-ої Орликіяди в 1989 році. Надіслав пл. сен. Микола Курчак — курінний, поздоровляючи зворушливим: СКОБ! Отчизна зове!

\$200

— Замість квітів на свіжу могилу пл. сен. Романа Татарського склали на прес-фонд „Юнака” Дружина і Син Покійного.

Разом ЗСА:
\$1450

Канада:
\$100

— Пожертва Української Народної Каси в Монреалі, яку надсилає щедра Монреальська Установа, як надвишку зі своєї каси кожного року з привітаннями й гарними побажаннями.

\$100

— З нагоди щасливого закінчення, за Божою поміччю, 80-го року життя (27-го травня, 1990) пл. сен. Омелян Тарнавський пожертвував по \$50 — на „Юнак” і „Пластовий Шлях” — разом \$100. Крім того, обдарував ще інші установи: Патріярший Фонд, Манастир оо. Студитів у Вудстоку, Канада, УКСобор св. Івана Хрестителя в Оттаві, Св. Софія — Релігійне Т-во УККанади в Ст. Кетерінс, Канада, ЕУ в Сарселі, Франція, Українська-Канадська Іміграційна Служба в Торонті, Бібліотека Інституту св. Володимира в Торонті. Разом \$800.

\$100

— Пл. сен-ри Ірина і Роман Вжесневські на прес-фонд „Юнака” кожнорічний даток по \$50

\$50

— на „Готуйсь” і „Юнак”, разом \$100.
— Пл. сен. Петро Саварин надіслав всім „трудящим” у Редакції на марки, бодай. А це справді вгадав наш далековіддалений, але завжди догадливий і активний друг-провідник.

\$50

— Пожертва на прес-фонд „Юнака” замість квітів на могилу св. п. д-ра Корнелія Триліха — \$25 — і в пошані св.п. Марії Прокопчук — \$25 — надіслав пл. сен. Д. Товстюк — писар Пластової Станиці Едмонтон.

Разом Канада:
\$400.

Разом ЗСА і Канада:
\$1850.

Замість квітів на могилу
св. п.

пл. сен. РОМАНА ТАТАРСЬКОГО

в глибокому смутку склали Дружина і Син Покійного — \$200.

Замість квітів на могилу
св. п.

д-р КОРНЕЛІЯ ТРИЛІХА

з висловами глибокого співчуття склала Родині Пластова Станиця Едмонтон — \$25.

Замість квітів на могилу
св. п.

МАРІЇ ПРОКОПЧУК

з висловами широго співчуття Родині склала даток \$25 на прес-фонд „Юнака” Пластова Станиця Едмонтон.

Усім жертводавцям сердечна подяка за пам'ять про пластову пресу. Якраз у цьому часі вона потребує збільшених фондів. Пластових журналів потребує тепер українська молодь у збільшеному тиражі, бо нею зацікавлена не тільки молодь в Україні, але багато гостей, що прибувають на відвідини родин у діаспорі.

ПЛАСТОВЕ ГАСЛО НА 1990 РІК

ПРАЦЮЙ НАД СОБОЮ,
ДЛЯ СЕБЕ
І ДЛЯ ДРУГИХ!

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ

та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

власниками якої є
Ірина і Роман Вжесневські

**THE FUTURE
BAKERY**

735 Queen St. West, Toronto, Ontario
Tel.: EM 8-4235

Читайте і Передплачуйте

Пластові Журнали

„Готуйсь” і „Юнак”

НАЙБІЛЬША
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
В КАНАДІ

пропонує Вам єдину
українську
«MASTERCARD»

з кожним вживанням
допоможете
українській громаді

UKRAINIAN CREDIT UNION LIMITED

295 COLLEGE STREET, TORONTO	922-1402
2397 BLOOR STREET W., TORONTO	762-6961
3635 CAWTHRA ROAD, MISSISSAUGA	272-0468
225 THE EAST MALL, ETOBICOKE	233-1254
247 ADELAIDE STREET S., LONDON	649-1671
38 JACKSON AVENUE, OSHAWA	571-4777
1093 OTTAWA STREET, WINDSOR	256-2955

*Українська Кредитова Спілка
передає щирий привіт усім
ПЛАСТУНАМ*

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

Ціна \$2.50

ОЛЕНЬ

СОКІЛ

БДЖОЛА

БАРВІНОК

**УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА****"САМОПОМІЧ"****І ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ****"САМОПОМІЧ"****— ВІДДІЛ у ПАССЕЙКУ —***запрошують Українське Громадянство
вступати в члени.*

Години урядування:

Понеділок	6:00 — 9:00 вечір
Вівторок	6:00 — 9:00 вечір
Середа	9:00 — 1:00 ппол.
Четвер	6:00 — 9:00 вечір
П'ятниця	6:00 — 9:00 вечір
Субота	9:00 — 1:00 ппол.

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої
фонансові потреби в своїй рідній Українській
Фінансовій Установі.Кредитова Кооперативна платить вищі відсотки
від звичайних ощадностей якого-небудь банку
чи шадниці.А також даємо на дуже догідних умовах
всякого роду позички.**ЗАЙДІТЬ ДО НАС ЧИ ПОТЕЛЕФОНУЙТЕ:**

229 Hope Ave. Passaic, N. J. 07055. Tel. 201-473-5965

"... виховання — це надавання дум-
нам і почуванням якогось напрямку", —
наже Оленсандер Тисовський-Дрот. Пла-
стова преса саме й сприяє виконанню
цього завдання.

Читайте ж і СВОЄЧАСНО передпла-
чуйте свої журнали!

ГОТУЙСЬ — журнал новачок і нова-
нів та дітей до 12 року життя;

ЮНАК — для пластового юнацтва й
загалу української молоді;

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ — журнал до-
рослого членства Пласту, Пластприяту і
загалу батьків, які цікавляться вихован-
ням і громадськими справами.

Купно і продаж реальностей
Оцінка (валюація) реальностей
Аранжування, купно і продаж
мортгеджів
Загальна асекурація

R. CHOLKAN & CO. LIMITED
REALTOR — INSURANCE BROKER

527 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 532-4404
2336 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 763-5555
5302 Dundas St. West — Tel.: 236-2666

CHOLKAN INSURANCE: BROKERS LIMITED
5302 Dundas St. West, Etobicoke — Tel.: 239-7733

Пластун є ощадний...
(4-та точка пластового Закону)
... добре також коли щадить в українській установі
нагоду до того дає: **Кредитівка "Самопоміч"**
558 Summit Ave., Jersey City, N. J. 07303